

POSUDEK NA DIPLOMOVOU PRÁCI

Název práce:

Autor práce: Daniel Hájek

Oponent: Marek Jakoubek

Začnu tím, čím by se dalo i skončit, a to konstatováním, že diplomová práce D. Hájka je po všech stránkách nadstandardní a jako takovou ji navrhuji k obhajobě, a to s hodnocením *výborně*. Co následuje, jsou jen drobné poznámky míněné především k diskusi při obhajobě.

Autor deklaruje, že jeho cílem je prozkoumat, jak teorie ovlivňují (formují) odpovídající díla, v daném případě etnografii, resp. etnografie (v příslušném smyslu, jak je třeba dodat, aby si např. Jiří Woitsch /zase/ nemyslel, že je řeč o národopisu), tedy *Nuery* a *Nagaru*. Už zde vidím první potíž – etnografie totiž jen stěží představuje ideální materiál pro analýzu vlivu teorie na „data“. Podle mnohých je *etnografie* teorie ne snad úplně prosta, nicméně k explicitní či dokonce programové manifestaci partikulárního výkladového schématu (teorie, chcete-li) přeci jen spíše neslouží. Právě proto řada autorů Evans-Pritchardovy *Nuery* za etnografii nepovažuje (a je otázkou, zda je za *etnografii* považoval sám jejich autor, já bych řekl, že spíše ne) – Evans-Pritchard přece jasně říká, že jeho intencí bylo: „[to] described the facts in relation to a theory of them and as exemplifications of it and [to] subordinate description to analysis“ (Evans-Pritchard 1940: 261); označení *etnografie* je pro takové dílo – snad už i jen z etymologických důvodů – spíše nepřiměřené, případně zavádějící. Pro účely D. Hájka by se, mám za to, hodily spíše kratší útvary, tedy studie, kde je vazba teorie–„data“– text mnohem užší (a cílená). Za modelovou pro strukturální funkcionalismus bych navrhoval např. Radcliffe-Brownovu „Mother’s Brother in South Africa“, v případě interpretativní antropologie samotným Hájkem opakovaně zmiňovaný příspěvek *Deep Play: Notes on the Balinese Cockfight* od Geertze.

Z jiné strany – autor chce zkoumat vliv teorie na, obecně řečeno, text. Jako materiál pro jeho zkoumání mu ovšem slouží právě (a jen) příslušný text. Pokud ale někde dochází k vlivu, je to, mám za to, především na hranici (terénní /archivní.../) výzkum–text. Co teorie formuje především, je terénní (či „pramenná“) zkušenost – následně pak, ano, i na daném základě sepsaný text, to už je ale to hlavní – tj. „data“ – jak se říká nasbíráno; a na *jejich* základě pak vznikne příslušný textuální výstup. Jenže o výzkumu se D. Hájek vůbec nezmiňuje, čímž, pokud mohu soudit, mívá právě onu oblast, kde k tomu, co chce (resp. měl bych chtít) zkoumat, dochází především.

Pokud jde o skladbu Hájkovy práce, nemohu nezmínit, že vzhledem k cíli, který si vytkl, se neúměrně zdržuje rekapitulací obsahu zkoumaných děl. Ne, že by jeho převyprávění *Nuerů* a *Negary* bylo chybné, ne, chybné není, ale je (nadmíru) dlouhé. Budu-li se chtít dozvědět, o čem jsou *Nuerové*, přečtu si *Nuery*, nikoli Hájkovu práci – tu jsem četl proto, abych se dozvěděl něco o vazbě teorie-text; a nelze než konstatovat, že *tomuto* tématu je v jeho práci (nejspíš *právě* z uvedeného důvodu) věnováno mnohem méně prostoru, než tomu, o čem že jsou uvedená díla, resp. co že je to strukturální funkcionalismus a interpretativní antropologie. Jinak řečeno – Hájek, místo aby předvedl, co si k předvedení vytkl, ztrácí čas zbytnými záležitostmi, jimiž se podle všeho vyčerpá natolik, že mu těsně před finále dojde dech, takže jeho dílo je nakonec – v přepočtu na stránkový rozsah – o něčem jiném, než být mělo; a to je škoda.

K závěrům samým – autor dospívá k závěru, že v případě zvolených prací není vliv odpovídajíc teorie na dané dílo zas až takový, jak by se dalo čekat, resp. jaký on očekával. Konkrétně uvádí, že: „We find passages in *Negara* [...] which could be a part of structural

functionalist, or perhaps even other account. In a similar way we find passages in *The Nuer* that exhibit no traces of structural functionalism“ (str. 116). Světoborné to není – navíc, jak jsem uvedl výše, v případě etnografií je to vlastně i očekávatelné –, ale ano, je to tak. Hned s následující větou – „But it is only understandable that not everything in an ethnography is shaped by a theory“ ovšem již souhlasit nelze, a to vůbec. Je tomu totiž přesně naopak – *veškerá data, každá informace/výpověď, jakýkoli „fakt“* v etnografii (jakož i všude jinde) je determinován teorií, byť by tato byla (autorem, resp. původcem) neuvědomovaná, latentní. Spokojit se s konstatováním, že ne vše v interpretativistické práci je skutečně interpretativistické je proto laciné a nedůsledné, každopádně polovičaté – není-li (a ono není), pak by autor měl ukázat a doložit jaká *jiná* teorie za příslušnými partiemi (tezemi, informacemi, daty, fakty...) stojí. *To* (teprve) by byla pořádně odvedená práce; na ni si však v daném případě budeme muset ještě počkat.

Jak jsem už ale uvedl hned na začátku – tyto drobné poznámky jsou určeny zejména jako podnět pro debatu u obhajoby, vysoká kvalita posuzované práce je mimo diskusi.

V Rudné u Prahy 30. 8. 2016

Marek Jakoubek